

Laureaat oevreprijs 1994

Helmut Salden (Essen, 1910)

Ondanks het feit dat de grafisch vormgever en typograaf Helmut Salden zelf vaak heeft gezegd dat boekverzorging onzichtbaar dient te blijven en een dienende functie ten aanzien van de tekst moet hebben, kenmerkt zijn oeuvre zich door een zekere karakteristieke stijl. Reeds in zijn vroege ontwerpen, zoals het omslag van Vasalis' *Parken en Woestijnen*, *'De Leeuwentemmer'* van Elsschot en het tijdschrift *'Halcyon'* uit begin jaren veertig, is zijn sobere maar elegante hand te herkennen. Deze eerste opdrachten, uitgevoerd in een roerige tijd van emigratie, onderduiken, arrestatie en bevrijding, vormden het begin van een kolossale produktie. Opmerkelijk is het dat Salden bij deze grote kwantiteit nooit concessies aan de perfectie en kwaliteit van zijn ontwerpen deed. "Eenvoud is de kracht en in wezen ook de tragiek van de ontwerper in dienst van de literatuur", zei Helmut Salden. Zelf slaagde hij er steeds weer in om binnen de marges van deze dienstbaarheid de tekstinhoud te symboliseren. Zo paste hij in de boekomslagen van de Carmiggelt-reeks een vindingrijke, directe symboliek toe, terwijl hij in de meer introverte letteromslagen van de Russische Bibliotheek van Van Oorschot een suggestieve belettering gebruikte. Op deze manier creëerde Salden een evenwicht tussen de doelmatigheid en het uiterlijk van het boek als symbool van de inhoud. Ook zeer vele vignetten, vaak samengesteld uit getekende initialen, werden en worden door Salden ontworpen. Net als zijn ontwerpen voor boekomslagen en binnenwerk kenmerken deze beeldmerken zich door een onovertroffen gevoel voor verhoudingen en ritme.

In de jaren vijftig ontving Salden reeds prijzen voor enkele afzonderlijke ontwerpen. Met de Oevreprijs wil de commissie graag het uitzonderlijke belang van zijn gehele oeuvre nog eens onder de aandacht brengen. Zijn werk bepaalde, en bepaalt voor een groot deel nog steeds, het gezicht van het Nederlandse boek.